

Zwerfafval op de kaart!

Handleiding

Aardrijkskunde/Mens en Maatschappij

Vmbo/havo/vwo

Werkvorm: buurtonderzoek naar snoeproutes en gegevens verwerken in een (digitale) kaart.

Doelen:

- De leerlingen kunnen het begrip snoeproute uitleggen (ontstaan, gevolgen, betrokkenen).
- De leerlingen inventariseren mogelijke snoeproutes in de omgeving van de school.
- De leerlingen verwerken de gegevens van hun buurtonderzoek in een (digitale) kaart.

Aansluiting overige vakken:

- Introductie zwerfafval: zorg dat de leerlingen (delen van) de introductieles hebben gedaan.
- De resultaten van deze les kunnen de leerlingen gebruiken bij de lessen Nederlands *Stop zwerfafval* (vmbo, havo en vwo) en *Ik adviseer* (alleen havo/vwo).

Tijd: tussen de 50 en 120 minuten

Benodigheden:

- Per leerling/groepje werkblad
- Computer of laptop
- Telefoon met camerafunctie

Differentiatie: Er is één werkblad voor vmbo, havo en vwo. Op dit werkblad staat een verdiepende opdracht. Bepaal zelf of je deze geschikt vindt voor jouw groep.

TIPS:

Wil jouw school de snoeproute in de buurt van de school aanpakken? Bestel materialen op:

<http://www.webshopschoon.nl/snoeproute-aanpak>.

LESBESCHRIJVING

Introductie (10-20 minuten)

1. Benoem dat de aardrijkskundeles gericht zal zijn op zwerfafval in en rondom de school. Introduceer het woord 'Snoeproute'. Wat denken de leerlingen dat dit betekent?

Bespreek dat je aan een snoeproute precies kunt zien hoe mensen van de ene naar de andere plek lopen. Het zijn routes door de stad of het dorp waar veel zwerfafval ligt. Snoeproutes kom je regelmatig tegen bij middelbare scholen.

2. Laat de leerlingen onderstaande vragen beantwoorden. Verdeel de vragen eventueel over de verschillende groepen in de klas.

- Hoe ontstaan snoeproutes?
- Wat zijn de kenmerken van snoeproutes? Waar ontstaan bijvoorbeeld snoeproutes?
- Welke partijen zijn betrokken bij snoeproutes?
- Wat zijn de gevolgen van snoeproutes voor de natuur/directe omgeving?
- Heb jij zelf weleens afval achtergelaten op een snoeproute of ken je iemand die dat doet? Waarom (doet hij/zij dat)?

Geef leerlingen 10 minuten de tijd om de vragen te beantwoorden. Ze kunnen de antwoorden zelf bedenken of (online) informatie opzoeken. Bespreek de antwoorden met de leerlingen (zie pagina 2).

Kern (30-50 minuten)

1. De leerlingen doen in groepjes aan de hand van het stappenplan onderzoek naar snoeproutes in de buurt van de school.

TIPS:

- Dit onderdeel kan ook als huiswerk worden opgegeven.
- Verdeel het gebied (samen met de leerlingen) in deelgebieden.

2. De leerlingen verwerken de gevonden resultaten in een kaart. Spreek af of de leerlingen de kaart digitaal maken of op papier. Maak ook afspraken over de eindpresentaties. Wil je dat de leerlingen een uitgewerkte presentatie (stap 4) maken of is het delen van de ervaringen en foto's voldoende?

Afsluiting (10-20 minuten)

De leerlingen delen aan de hand van hun kaarten, de gemaakte foto's en eventueel de gemaakte presentaties hun ervaringen. Laat de volgende vragen aan bod komen:

- Ligt er veel zwerfafval?
- Wat voor soort zwerfafval ligt er?
- Staan er genoeg afvalbakken?
- Wat vinden de mensen op straat van het afval?
- Is er iets aan het zwerfafval te doen?
- Wat vinden ze zelf van zwerfafval en vinden ze dat er iets aan zou moeten gebeuren? Zo ja, wat?

Antwoorden introductieopdracht

Wat zijn snoeproutes en hoe ontstaan ze?

Aan een snoeproute kun je precies zien hoe mensen van de ene naar de andere plek lopen. Het zijn routes door de stad of het dorp waar je veel zwerfafval ziet liggen. Snoeproutes kom je regelmatig tegen bij middelbare scholen. Scholieren lopen vaak via eenzelfde weg van school naar een supermarkt, snackbar of openbaar vervoer halte. Door allerlei oorzaken zoals afwezigheid afvalbakken, overvolle afvalbakken, grote afstand tussen afvalbakken en desinteresse gooien ze hun afval niet in een afvalbak maar op de grond.

Wat zijn de kenmerken van snoeproutes?

- Veel zwerfafval op straat, rondom afvalbakken maar ook in struiken of in de berm of de stoepgoot.
- Vaak in de buurt van/op de weg tussen een middelbare school en een supermarkt of snackbar. Ook van een (bus)halte naar school toe is een kwetsbare route.
- Voornamelijk plastic verpakkingen, flesjes, blikjes of kartonnen/papieren omhulsels.

Welke partijen zijn betrokken bij snoeproutes?

- Scholieren en andere voorbijgangers die hun afval ergens anders dan in de afvalbak achterlaten.
- De school
- Ondernemers zoals de snackbar- en supermarkteigenaar. Zij zijn wettelijk verplicht om ervoor te zorgen dat het gebied binnen een bepaalde straal van hun onderneming zwerfafvalvrij is.
- De gemeente want die is verantwoordelijk voor het plaatsen van afvalbakken.

Wat zijn de gevolgen van snoeproutes voor de natuur/directe omgeving?

- Vervuiling van de grond. Het duurt lang voordat afval volledig door de natuur wordt opgenomen en sommige afvalsoorten vergaan zelfs helemaal niet.
- Gevaren voor dieren en/of spelende kinderen: ze kunnen zich bijvoorbeeld snijden aan glas of blik of ergens in verstrikt raken. Dieren zien het afval ook aan voor voedsel. Het afval hoopt zich op in hun maag, in het ergste geval gaan ze hier dood aan.
- Gevoel van onveiligheid.

Antwoorden verdiegingsopdracht

5a.

Afval	Gemaakt van	Grondstof
Krant	Papier	Hout
Waterflesje	Plastic	Olie
Bierflesje	Glas	Zand/soda
Aluminiumfolie	Aluminium	Erts/bauxiet
Colablikje	Blik	IJzererts
Kauwgum		Rubber, hars, was

5b. Recycling is het opnieuw gebruiken van grondstoffen. Recycling is iets anders dan hergebruik waarbij een product (of delen daarvan) opnieuw wordt gebruikt zonder het daarbij in grondstoffen te scheiden.

5c. Grondstoffen die gerecycled kunnen worden: plastic, glas, papier, aluminium, blik, hout.

5d. Door het steeds delven van nieuwe grondstoffen raken de bronnen uitgeput. Ook is het recycelen van grondstoffen minder milieubelastend dan delven van grondstoffen.

Licht toe dat om recycling mogelijk te maken de grondstoffen van elkaar gescheiden moeten worden. Dit kan zowel vooraf (bronscheiding), als achteraf (nascheiding). Huishoudelijk afval wordt in veel gemeenten gescheiden ingezameld. Welke afvalstromen worden aangehouden en hoe het inzamelen is geregeld is per gemeente verschillend. Bijvoorbeeld papier bij papier, plastic bij plastic (soms met drankenkartons en blik), glas bij glas, gft, restafval, grof vuil via de milieustraat. De gemeente communiceert hierover. Vraag de leerlingen eventueel uit te zoeken hoe dit in de gemeente van de school geregeld is.

